

Laura Jokela, Marja Uusitalo, Kalle Santala, Leena Välimaa (toim.)

Ideoita ja ohjeita luontotyötoiminnan järjestämiseen

PoLut-hankkeessa kehitettyjä ohjattuja työtoimintakokeiluja

Julkaisu on luettavissa ja ladattavissa verkossa:

https://issuu.com/lapinamk/docs/d_11_2019__polut_ideoita_ja_ohjeita_luontoty_toimi

© Lapin ammattikorkeakoulu ja tekijät

ISBN 978-952-316-312-6 (pdf)
ISSN 2342-253X (verkkojulkaisu)

Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja
Sarja D. Muut julkaisut 11/2019

Rahoittajat:

Vipuvoimaa Eu:lta, Euroopan sosiaalirahasto,
ELY-keskus,

Yhteistyökumppanit: Lapin ammattikorkeakoulu,
Luonnonvarakeskus (Luke), Rovaniemen kaupunki,
PoLut -hanke

Kirjoittaja(t): Kalle Santala, Leena Välimaa, Laura
Jokela (Lapin AMK),

Katariina Kelloniemi (Rovaniemen kaupunki),
Seija Matero (Moninet) Marja Uusitalo (Luke)

Toimittaja(t): Laura Jokela, Marja Uusitalo, Kalle
Santala & Leena Välimaa

Valokuvat: Kalle Santala, Katariina Kelloniemi,
Seija Matero

Kansikuva: Kalle Santala

Taitto: Tero Kokko Lapin AMK, viestintäyksikkö

Lapin ammattikorkeakoulu
Jokiväylä 11 C
96300 Rovaniemi

Puh. 020 798 6000
www.lapinamk.fi/julkaisut

Lapin korkeakoulukonserni LUC
on yliopiston ja ammattikorkeakoulun strateginen yhteenliittymä.
Konserniin kuuluvat Lapin yliopisto
ja Lapin ammattikorkeakoulu.
www.luc.fi

Ohjeita luontotyötoiminnan järjestämiseen

Käytössäsi on kortteja, joiden avulla voit järjestää eri kulttuuritaustaisille maahanmuuttajaryhmille luontoon ja luontoammatteihin liittyviä ohjattuja työtoimintakokeiluja, joista osallistujia ei saa korvausta. Se ei siis ole työsuhteessa tehtävää työtä. Kortit on kehitetty **Pohjoinen luonto maahanmuuttajien kotoutumisessa** –hankkeessa 2017-2019 (PoLut-hanke).

Ohjattujen työtoimintakokeilujen tarkoituksena on vahvistaa osallistujien työ- ja toimintakykyä, lisätä toimijuutta ja kiinnostusta luontoon liittyviin koulutuksiin ja ammatteihin. Samalla osallistaminen ja luonnon hyvinvointi- ja terveyshyödyt voimaannuttavat maahanmuuttajia. Työtoimintakokeilut tarjoavat yrityksille, yhdistyksille, järjestöille ja työnantajille mahdollisuuden kohdata maahanmuuttajia ja saada tietoa heidän osaamisestaan, kulttuuristaan ja kotoutumisprosessistaan.

Järjestäjän/ohjaajan tehtävänä on kartoittaa maahanmuuttajan työ- ja toimintakyky ja valita työtoimintapaikat sen perusteella. Samalla hän arvioi tulkkauksen tarpeen. Työtoimintapaikan ohjaaja (yrittäjä/työntekijä) perehdyttää osallistujat työtehtäviin ja siinä yhteydessä työsuojelu- ja työturvallisuusohjeisiin.

Työtoimintakorteissa ehdotetaan valmistelu- ja toteutusvaiheiden lisäksi suomenkielen sanoja, jotka toiminnan aikana voi opettaa osallistujille. Lisäksi korteissa on linkkejä, jotka tukevat ohjatun työtoiminnan järjestämistä, valmistelua ja tiedonjakamista. Näitä luontotyötoimintakortteja voit myös tulostaa (huom. sähköinen versio) ja jakaa osallistujille ja yhteistyökumppaneille.

Omat muistiinpanot;

Ota huomioon

Ohjaajatarve vaihtelee ryhmäkoon, ohjatun työtoiminnan luonteen ja ympäristön mukaan. Mitä useampi järjestäjä, sitä enemmän pystytään ottamaan huomioon yksilöllisiä toiveita ja tarpeita ohjatun työtoiminnan aikana.

Turvallisuus ja työturvallisuus pitää huomioida tarkasti. Ryhmän kielitaidon lähtötasosta riippuen tietyt nivelkohdat vaativat ehdottomasti tulkkauksen ja erityisasiantuntijan läsnäolon; esim. hevosavusteisessa toiminnassa eläimen turvallinen käsittely.

Huolehdi seuraavista asioista ennen ohjatun työtoiminnan aloittamista ja sovi vastuunjaosta:

- Sopimukset työtoimintapaikkojen kanssa
- Ryhmävakuutukset
- Asianmukainen vaatetus
- Lähtö- ja paluu-aika ja paikka
- Ruokailu tai eväät
- Lupa-asiat, esim. maanomistajan lupa.
- Ensiapuvälineet
- Osallistujien puhelinnumerot
- Kuljetusjärjestelyt
- Tulkin tarve

Hevostoiminta maatila- ja talliympäristöissä

Hevostoiminta on eläinavusteista toimintaa, jossa hevoset ja koko talliyhteisö tukevat osallistujien hyvinvointia ja ehkäisevät syrjäytymistä. Hevostoiminnassa opitaan toimimaan yhteistyössä hevosen kanssa sekä tallissa että luonnossa. Samalla tutustutaan hevostenhoitajan työhön.

Eläinavusteinen toiminta vahvistaa ohjattavan itsetuntemusta, itsehallintaa, sosiaalista tilannetajua ja vuorovaikutustaitoja. Siinä voi harjoitella arjen perustaitoja.

Kesto:

- 3-4 h/päivä, 2-6 päivänä
- viikoittain tai joka toinen viikko

Opeteltavat sanat:

hevonen, talli, ratsastus, suitset, satula, ruokinta

Ryhmäkoko

- 3-5 osallistujaa
- 2-3 ohjattavaa/ohjaaja

Linkit:

www.ammattinetti.fi/ammattit/
www.gcfinland.fi

Omat muistiinpanot;

Valmistelut

Ota yhteyttä paikalliseen ohjattua hevos-toimintaa tarjoavaan yritykseen. Varmista, että työtoimintaa ohjaa ammattilainen, jolla on kokemusta ryhmistä.

Kerro osallistujille ohjatusta hevostoimin-nasta ja selvitä heidän toiveet ja tavoitteet ja mahdolliset rajoitukset, kuten allergiat tai liikkumisen esteet.

Vieraile hevestilalla etukäteen, jolloin voit sopia ohjatun hevostoiminnan sisällöistä. Voit kertoa yhteistyökumppanille tulevasta ryhmästä tietoja, jotka tulee huomioida toiminnassa ja jotka auttavat sen suunnit-telussa.

Varaa tarvittaessa tulkkaus ensimmäiseen ohjaukseen ja riittävästi aikaa valmis-tautumiseen ja keskusteluun ryhmän kanssa. Näin varmistat, että osallistujat ovat tietoisia mm. paikan toimintaperi-atteista.

Ohjaa osallistujia pukeutumisessa ja päi-vään varustautumisessa.

Toteutus

Toiminta on prosessinomaista. Toimin-nassa edetään rauhallisesti ja harjoitellaan hevosen kohtaamista, käsittelyä ja myö-hemmin mahdollisesti ratsailla oloa ja/tai ohjastusta. Toimintaan kuuluvat myös he-vosen hoitoon, ruokintaan ja puhdistuk-seen liittyvät työt, ns. tallityöt. Hevostilalla on myös muita hevestilan töitä, kuten, lai-tumen hoitoa ja heinien hakua.

Virittäydy kunkin päivän teemaan. Käy alkukeskustelut ja tutustuta osallistujat paikkaan. Tee tarvittaessa harjoituksia, jotka auttavat ryhmää rauhoittumaan. Kännykät kannattaa jättää pois, kun läh-detään hevosten luokse

Hevosavusteisen toiminnan asiantunti-ja toimii pääohjaajana ja ryhmän toinen ohjaaja avustavana ohjaajana. Ohjatkaa osallistujia miten lähestyä hevosia kunni-oittavalla tavalla ja varatkaa tutustumiseen riittävästi aikaa.

Jokainen osallistuja saa edetä omaan tahtiin-sa ja hevosen luokse mennään vasta sitten kun se tuntuu itsestä hyvältä. Hevosten har-jaaminen ja rapsuttelu on hyvä tapa tutustua hevoseen.

Pyydä osallistujilta palaute päivästä.

Metsänistutus

Metsä uudistetaan, kun sitä ei ole enää taloudellisesti järkevää kasvattaa. Suomessa metsää ei saa hävittää, vaan hakkuun jälkeen metsä tulee uudistaa viljelemällä tai luontaisesti. Yleisimmin viljellään mäntyjä ja kuusia. Vuosittain metsää viljellään 120 000 hehtaaria. Metsänviljelyllä on merkittävä työllistävä vaikutus etenkin maaseudulla. Metsänviljelyn ajankohta riippuu paljon vuodenaikojen vaihtelusta, mutta yleisesti metsänviljely/metsänistutus ajoittuu Meri-Lapin ja Rovaseudun alueella touko-kesäkuulle.

Tässä työtoiminnassa osallistujat tutustuvat metsätyöntekijän/metsurin työhön.

Kesto:

- 6 h/päivä, 2 - 6 päivänä

Ryhmäkoko

- 3-6 osallistujaa
- 2 ohjattavaa/ohjaaja.

Opeteltavat sanat:

Istutus, taimi, pottiputki, vakka, metsä

Linkit:

www.ammattinetti.fi/ammattit/
www.metsa.fi
www.mhy.fi

Omat muistiinpanot;

Valmistelut

Ota yhteyttä paikalliseen Metsähallituksen toimipisteeseen, metsänhoitoyhdistykseen tai metsäpalveluyritykseen maalis-huhtikuussa ennen istutuskautta.

Sovi yhteistyökumppanin kanssa sopivan kokoisesta (riittävän pienestä) metsänistutusalasta ja taimimäärästä sekä työvälineistä.

Järjestä asiasta kiinnostuneille tilaisuus, jossa kerrot metsänistutuksen merkityksestä, sen työllistämismahdollisuuksista ja järjestettävästä työtoimintakokeilusta.

Varmista yhdessä toimeksiantajan kanssa, että ainakin yhdellä ohjaajista on riittävä osaaminen istutuksen toteutukseen ja valvontaan.

Anna työolosuhteiden mukaiset pukeutumis- ja varustautumisohteet.

Toteutus

Opeta istutusvälineiden käyttö: taimien varovainen käsittely, vakan täyttäminen ja kiinnittäminen, pottiputken toiminta ja käyttäminen.

Opeta, havainnollista ja perustele oikea istutuskohta ja -syvyys sekä taimien istutusväli.

Opeta, havainnollista ja perustele maan tiivistämisen merkitys istutuksessa.

Varmista työn laatu henkilökohtaisella ohjauksella.

Varmista istutustiheys mittaamalla.

Keskustelkaa ja jakakaa istutuskokemuksenne.

Pyydä osallistujilta palaute päivästä.

Ammattikalastus

Ammattikalastuksessa on useita kalastusmuotoja, joista yksi on talvella tapahtuva nuottaus. Nuottaus on tehokas kalastusmuoto, kun kalastettavat lajit ovat parvikaloja, kuten muikku ja kuore. Nuottauksen teho perustuu hyvään ammattitaitoon ja paikallistuntemukseen. Nykyaikana ammattimainen nuottaus tehdään koneellisesti. Tässä työtoiminnassa osallistujat tutustuvat kalastajan työhön.

Kesto:

Koko päivä

Ryhmäkoko

- 2-4 osallistujaa
- 1-2 ohjattavaa/ohjaaja

Opeteltavat sanat:

Pyydys, nuotta, uittosukkula, avanto, muikku

Linkit:

www.ammattinetti.fi/amatit/
www.ssak.fi

Omat muistiinpanot;

Valmistelut

Ota yhteyttä paikalliseen ammattikalastajaan ja tiedustele minkälaisella syklillä hän kalastaa, eli mitkä viikonpäivät ovat kalastuspäiviä.

Sovi kalastajan kanssa kuinka monta osallistujaa on sopiva ryhmäkoko ja selvitä kalastuspäivän aikataulu etukäteen.

Markkinoi ammattikalastuspäivää asiasta kiinnostuneille erikseen järjestettävässä tilaisuudessa tai henkilökohtaisesti. Kerro päivän kulusta ja tulevista olosuhteista.

Anna olosuhteiden mukaiset pukeutumis- ja varustautumisohjeet. Huomioi, että jäällä voi olla vettä.

Varaudu, että päivä voi venyä myöhään.

Toteutus

Varmista osallistujien olosuhteisiin sopiva pukeutuminen.

Olkaa ajoissa liikkeellä, jotta ehditte osallistua alusta alkaen työhön.

Pyydä ammattikalastajaa kertomaan kaikista työvaiheista ja pidä huoli, että osallistujat pääsevät myös itse tekemään.

Keskustelkaa ammattikalastajan kanssa työllistymismahdollisuuksista.

Pyydä osallistujilta palaute päivästä.

Yhteisöllinen ympäristönhoito

Maisemat, metsät ja viheralueet tarvitsevat jatkuvaa hoitamista pysyäkseen monimuotoisina ja vetovoimaisina. Virkistyskäyttöön rakennetaan yhä enemmän reittejä ja rakenteita, joiden kunnosta pitää huolehtia.

Yhteistä ympäristöämme hoidetaan usein asukasyhteistyönä, esimerkiksi raivaus- ja pihatalkoilla. Ympäristönhoito on myös parhaimmillaan hyvää työtoimintaa, joka rakentaa yhteisöllistä identiteettiä. Toiminta luo myös mahdollisuuksia kohtaamisille, lisää luonnon tuntemusta ja kartuttaa erilaisia taitoja. Tässä työtoiminnassa osallistujat tutustuvat ympäristötyöntekijän työhön.

Kesto:

- 4-6 h/päivä
- 3-8 kertaa/viikoittain tai joka toinen viikko

Ryhmäkoko

- 2-6 osallistujaa
- 1-3 ohjattavaa/ohjaaja

Opeteltavat sanat:

ympäristönhoito, raivaus, vesuri, pitkospuu, opastaulu

Linkki:

www.ammattinetti.fi/amatit/
www.kestavankehityksenkeskus.net/

Omat muistiinpanot;

Valmistelut

Ota yhteyttä paikalliseen yhteisöön tai yritykseen, joka tuottaa palveluja esim. ikäihmisille, mielenterveyskuntoutujille, päihdekuntoutujille.

Käy tutustumassa etukäteen yhteistyökumppanin yhteisöön ja miljööseen ja sovi ryhmän kooosta, työtoiminnan tavoitteista, kestosta ja tapaamiskerroista.

Ota selvää palvelukodin asukkaiden kunto, elämäntilanne, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Näin tiedät, millaiseen toimintaan asukkaat pystyvät osallistumaan. Kysy myös, löytyykö asukkaista apuohjaajia.

Kerro maahanmuuttajaryhmän työ- ja toimintakyvystä, vahvuuksista ja mahdollisista rajoitteista.

Sovi talon työkalujen, kuten haravoiden tai lapioiden, käytöstä tai tuo välineet mukana.

Toteutus

Vuodenaikojen mukaan: esim. piha-alueen haravointi, marjojen poiminta, kalastus, ympäristön hoitotyöt, luontopolun suunnittelu ja rakentaminen, rakenteiden (esim. aita) ja rakennusten pienet korjaukset ja kunnostustyöt

Pidä yhteiset keskusteluhetket jokaisen tapaamisen jälkeen: mitä opit, miltä tuntui, mikä oli parasta, mistä et pitänyt. Muista myös seuraavan tapaamiskerran toiminnan suunnittelu.

PoLut – Pohjoinen luonto maahanmuuttajien kotoutumisessa (2017-2019) on Euroopan sosiaalirahaston tukema hanke, joka edistää Lappiin tulleiden maahanmuuttajien kaksisuuntaista kotoutumista ja osallisuutta luonnon avulla.

Hankkeessa kerätyt kokemukset ja tutkimukset osoittavat, että luontolähtöinen toiminta luo ympäristön kulttuurien väliseen kohtaamiseen ja integraation syventämiseen. Samalla maahanmuuttajat hyötyvät luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista.

Näissä luontotyötoiminnan opaskorteissa esitellään hankkeessa kehitettyjä ohjauksellisia, yhteisöllisiä ja kokemuksellisia luontoon ja luontoammatteihin liittyviä työtoimintakokeiluja maahanmuuttajaryhmille. Ohjattujen työtoimintakokeilujen tarkoituksena on tutustuttaa eri kulttuuritaustaisia maahanmuuttajia luontoon liittyviin ammatteihin ja toimintaympäristöihin. Ohjatut työtoimintakokeilut luovat myös yrityksille, yhdistyksille, järjestöille ja työnantajille mahdollisuuden kohdata maahanmuuttajia; he saavat tietoa maahanmuuttajien osaamisesta, kulttuurista ja vahvuuksista – kaksisuuntainen kotoutuminen vahvistuu.

Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukevissa ohjatuissa luontolähtöisissä ohjatuissa työtoimintakokeiluissa hyödynnetään luonnon sosiaalisia, fyysisiä ja psyykkisiä hyvinvointi- ja terveyshyötyjä ja osallistamisen voimauttavia vaikutuksia.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Rovaniemi **LAPIN AMK**⁷
Lapland University of Applied Sciences

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

www.lapinamk.fi

ISBN 978-952-316-312-6